

Viisi vuotta, eikä suotta?

Mervi Heikkilä

SJK erte^u

Keitä me olemme?

Kehityspäällikkö Mervi Heikkilä (virkavapaa 1.1.-31.1.2025, sijainen Outi Kytöniemi)

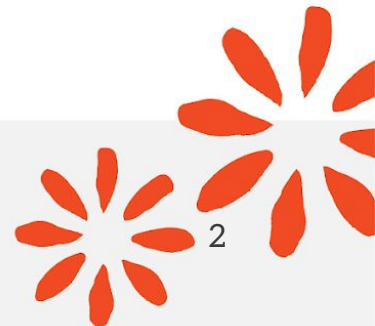
FM, kirjastonhoitaja, lastenkirjailija Mervi toimii esimiehenä ja suunnittelee sekä koordinoi yksikön toimintaa ja toimii selkokirjallisuuden asiantuntijana.

Koordinaattori Emilia Koski

Mediatekniikan insinööri, KM Emilia vastaa viestinnästä ja hoitaa erilaisia pedagogista asiantuntemusta vaativia tehtäviä.

Koordinaattori Lena Sågfors

HuK, kirjastonhoitaja Lena vastaa erityistehtävän ruotsinkielistä suunnittelusta ja toteutuksesta.

Tässä esityksessä

- Millainen tehtävä meillä on?
- Huomioita tilastoista 2023
- Terveisiä Ruotsin matkalta
- SJK Erten asiakaskysely

Opetus- ja kulttuuriministeriön 2.4.2019 antaman päätöksen mukaan erityistehtävää hoitavan kirjaston tehtäviä ovat:

1. Lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen kehittämisen valtakunnallinen koordinaatio ja tuki
2. Lasten ja nuorten lukemista edistävän yleisten kirjastojen valtakunnallisen toimijaverkoston luominen ja johtaminen sekä verkoston yhteistoiminnan aktiivinen kehittäminen
3. Kirjastojen ja varhaiskasvatuksen, koulun sekä muiden lukemista edistävien toimijoiden yhteistyörakenteiden ja yhteistyömallien kehittäminen ja juurruttaminen
4. Yleisten kirjastojen yhteistyötahona toimiminen muun muassa opetushallituksen (Lukuliike-koordinaatio), Lukukeskuksen sekä muiden lukemista edistävien kirjastoalan ulkopuolisten toimijoiden kanssa
5. Lasten ja nuorten lukemista edistävien valtakunnallisten kokeilujen ja kehittämishankkeiden suunnittelu, toimeenpano ja seuranta sekä saatujen tulosten levittäminen ja jalkauttaminen
6. Lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävän osaamisen kehittäminen kirjastoissa
7. Kansallisen ja kansainvälisen tutkimustiedon seuranta ja levittäminen

Erityistehtävä on kehittämistehtävä

- OKM:n toimeksiannossa on seitsemän kohtaa ja viisi kertaa mainittu sana **kehittäminen** - meillä on siis selkeästi ja kiistatta **kehittämistehtävä**, mutta toimeksiannon mukaan myös:
 - yhteistyötehtävä
 - välittämistehtävä
 - koordinaatiotehtävä
 - juurruttamis- ja jalkauttamistehtävä

Asiakasryhmä X

- ei yleensä pääse itsenäisesti liikkumaan kirjastoon, varsinkaan, jos välimatka pitkä
- on taloudellisesti täysin riippuvainen muista ihmisistä, hyvin vähän tai ei lainkaan rahaa käytössä - ei siis voi ostaa omia kirjoja tai lukuaikapalveluja tms.
- lukutaito vasta kehittyvä tai sitä ei ole lainkaan
- vuorovaikutustaidot vasta kehitysvaiheessa
- ei pääsääntöisesti voi osallistua yhteiskunnan päätöksentekoon, ei voi "ajaa omaa etujaan"

Onko lapsilla ja nuorilla yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen ja kulttuuriin? Monipuoliseen lukutaitoon? Tiedon saatavuuteen ja käyttöön?

- vrt. Suomen kirjastolain tavoitteet

→ lapset ja nuoret jokaisen yleisen kirjaston erityinen tehtävä?

Kirjastotilastot 2023, lasten ja nuorten osuus

- 35,93 milj. kauno- ja tietokirjalainaa, eli **50.2%** kirjojen lainauksesta Suomen kirjastoissa
- Noin 23 tuhatta tapahtumaa, **61,9%** kirjaston tapahtumista
- Monipuoliset lukutaidot -käyttäjäkoulutuksia noin 12 tuhatta kpl, **90,2%** kaikista
- Tiedonhaun opetus, yhteensä 7,8 tkpl, **50,6%** kaikista tiedonhaun opetuksista

Samaan aikaan pohdimme...

Onko kirjastoissa riittävästi henkilökuntaa lasten ja nuorten kirjastotyöhön?

Onko kirjastoissa riittävästi fyysistä (ja psyykkistä) tilaa lapsille ja nuorille?

Onko kirjastoissa riittävästi uutuuksineistoja lapsille ja nuorille?

Onko kirjastoissa riittävästi e-aineistoja lapsille ja nuorille?

Samaan aikaan toisaalla

- Ruotsissa priorisoitu sekä yleisiä kirjastoja koskevassa kirjastolaissa että määräämällä koulukirjastot pakollisiksi

Folkbibliotek

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

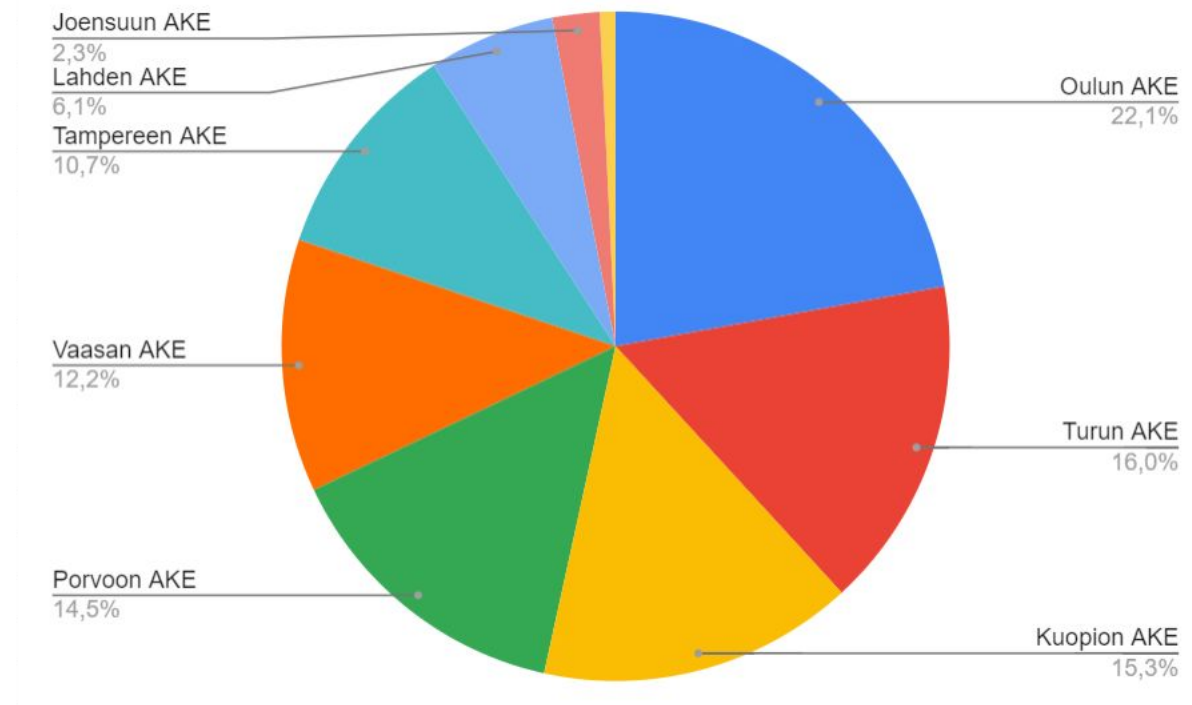
- eri kieliset kirjat, kirjastonhoitajan henkilökohtainen suhde lapsiin (neuvolayhteistyö, runsaat lukutuokiot), lasten ja nuorten tilat kirjastoissa isot, osa vain heille → arvostus näkyy

Pepa 2017 - vertailun vuoksi

- Kirjastot näkevät lasten lukemisen ja lukuharrastuksen edistämisen hyvin keskeiseksi ja merkitykselliseksi kirjaston tehtäväksi. Kirjastojen **lukutaidon ja lukemisen edistämistyö sekä lasten monipuolisten kirjastopalvelujen saatavuus vaihtelevat kuitenkin voimakkaasti** maakunnittain ja kunnittain resursseista ja innostuksesta riippuen.
- Koulutoimi on kirjastojen tärkein yhteistyökumppani. Lähes kaikki kirjastot tekevät joko säännöllistä tai satunnaista yhteistyötä koulutoimen kanssa. Yhteistyö perustuu vakiintuneeseen käytäntöön ja **on vain harvoin sopimukseen pohjautuvaa**. Yhteisten toiminta- ja sopimusmallien puute aiheuttaa suuria kuntien välisiä eroja toiminnan järjestämisessä ja kustannusten jakamisessa. Useimmat kirjastot tekevät yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen kanssa. Neuvolat ovat yhteistyökumppaneina vain harvoissa kunnissa.

SJK Erten asiakaskysely 2024

161 vastaajaa, joista
ruotsinkielisiä 24

99% vastaajista: SJK Erten toiminnasta on ollut heille hyötyä kirjastotyössä.

Eniten käytettiin

- koulutukset
- lukukampanjat
- julkaisut
- yhteistyömallit

Kehittämistoiveita (42)

- näkyvyyttä ja jalkautumista lisää
- lisää erilaisia materiaaleja
- auttaa lanu-väkeä verkostoitumaan vielä enemmän
- Erten pitäisi saada enemmän tunnustusta työstään
- viestintään liittyen: AKE-yhdyshenkilöiden toivottiin viestivän myös SJK Erten asioista

”Tämä on uuden laulun ilta”, ajatteli Nuuskamuikkunen. ”Uuden laulun, jossa on yksi osa odotusta, kaksi osaa kevätkaikua ja loput vain hillitöntä hurmaa siitä, että saa vaeltaa, olla yksin ja viihtyä oman itsensä seurassa.”

(Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia, 1962)

Mistä meidät löytää?

Email: erte.kirjasto@seinajoki.fi

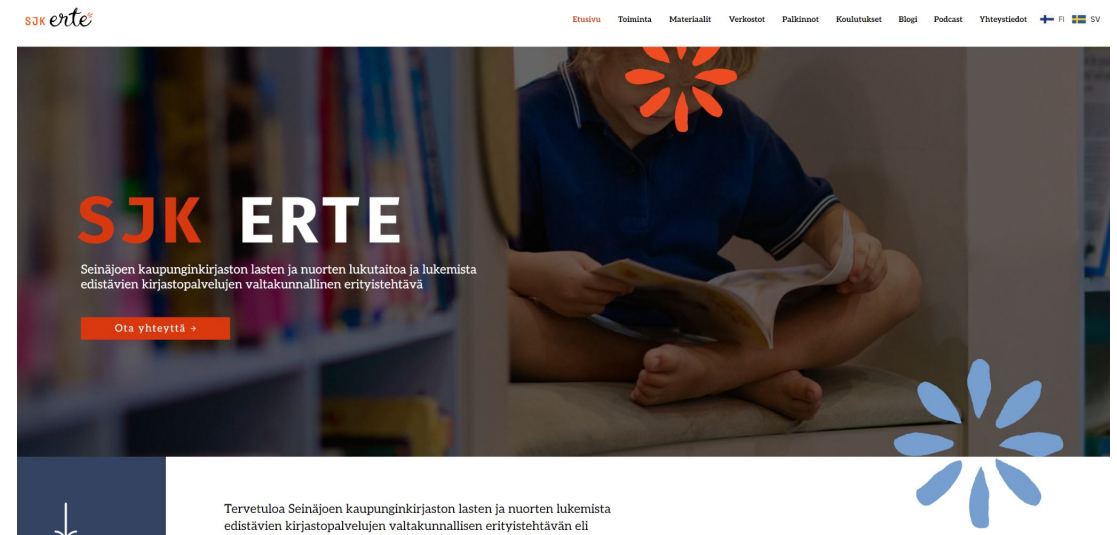
Kotisivut: www.sjkerte.fi

Facebook: [sjkerte](https://www.facebook.com/sjkerte)

Instagram: [sjkerte](https://www.instagram.com/sjkerte)

Podcast: [Lukupuhetta/Läsprat](#)

Videot: [Kirjastokaista](#) → [erte](#)

Kiitos!

Esityksen kuvat: Pixabay

